

pingin uran vuosiin Kiinan johdossa (n. 1978–1992) ja hänen johdolla aloitettujen talousuudistusten kulkuun ja tuloksiin. Paljon kirjan sisällöstä on ollut jo tiedossa aikaisemmasta tutkimuksesta, ja utta tulkintaa se tarjoaa lähinnä Dengin valtaannoususta ja uudistuspolitiikan alkuvuosista. Vogel mm. osoittaa Dengin syrjäyttämän heikon puhemiehen Hua Guofengin pyrkineen modernisoimaan ja avaamaan Kiinaa jo ennen Dengiä. Samoin Japanin ja kansainvälisten toimijoiden, kuten Maailmanpankin tärkeää roolia talousuudistusten alussa valotetaan teoksessa poikkeuksellisen hyvin.

Muuten Vogel ei yritäkään esittää uusia tulkintoja monista kiistanalaisista tapahtumista, kuten Pekingin keväästä 1989 tai vuoden 1992 etelänkiertueesta, jonka avulla Dengin väitetään käynnistäneen uudelleen talousuudistukset. Sen sijaan Vogel tyytyy kuvaamaan tapahtumia ja prosesseja tarkasti ja yksityiskohtaisesti. Tällaisen uuden tiedon tarjoamisessa työ onnistuikin hyvin, esimerkiksi puolueen keskuskomitean uudistukset vuonna 1978 aloittanutta täyskokousta koskeva luku päivittää erinomaisella tavalla läntisen lukijan tiedot eri toimijoiden roolista kokouksessa ja siinä tehdyistä päätöksistä.

Vogelin kirja on kaksijakoinen lukukokemus. Toisaalta se tuo paljon uutta, tarkkaa ja hyödyllistä tutkimustietoa, mutta toisaalta sen rakenne ei ole erityisen onnistunut. Jokainen luku itsessään on vakuuttavasti kirjoitettu ja sellaisenaan hyvin käyttökelpoinen kuvaus useasta tärkeästä Dengin ajan politiikan teemasta, kuten suhteiden solmimisesta Yhdysvaltoihin, Hongkongin palauttamisesta Kiinalle tai vuoden 1989 tapahtumista. Jokaista lukua voikin yksinään suositella luettavaksi aihetta koskevan tutkimuksen tai opetuksen yhteydessä. Kirja on kuitenkin kokonaisuudessaan hyvin sekava.

Järkälemäinen elämäkerta

Ezra F. Vogel: Deng Xiaoping and the Transformation of China. The Belknap Press of the Harvard University Press 2011. 876 s.

Harvardin emeritusprofessori Ezra F. Vogelin kirjoittama poliittinen elämäkerta keskittyy Deng Xiao-

Se on järjestetty enemmän temaattisesti kuin kronologisesti, joten lukija joutuu hyppimään pitkiä matkoja pystyäkseen seuraamaan tiettyjä tapahtumaketjuja.

Esimerkiksi Kiinan hyökkäys Vietnamiin talvella 1979 pohjustetaan ensin luvussa, joka käsittelee Kiinan suhteita Kaakkois-Aasian maihin, mutta itse sota käydään läpi vasta noin kaksisataa sivua myöhemmin. Välissä käydään talousuudistusten esittelyssä aina vuodessa 1989. Tällaisen poukkoilun takia kirja ei muodostakaan selkeää narratiivista kokonaisuutta, vaan enemmänkin kokoelman hyvin kirjoitettuja teemalukuja, joiden välillä yhteys on joskus varsin heikko. Pomppivuus tekeekin lukukokemuksesta vaativan. Kirja on paikoin myös liiankin yksityiskohdainen, harvoja lukijoita todennäköisesti erityisesti kiinnostaa missä kansankongressin huoneessa kokoukset pidettiin tiettyjen valtiovierailujen aikana. Kirjaa olisikin voinut lyhentää ainakin sadalla sivulla sanoman kärsimättä lainkaan.

Vogelin teos on jo herättänyt laajaa keskustelua ja saanut osakseen kritiikkiä. Vogel on mm. nähty liian ymmärtäväisenä Dengin autokraattisen johtamistavan ja paljon ongelmia synnyttäneiden uudistusten suhteen. Mielestäni Vogelin ”ongelma” tässä suhteessa on hänen neutraalisuutensa, sillä hän tuo myös selvästi esiin Dengin heikkouksia ja virheitä eikä aseta häntä jalustalle, vaikka ihailleekin selvästi Dengin johtajuusotetta ja visiota vauraasta ja vahvasta Kiinasta. Vogel antaa keräämiensä todisteiden puhua puolestaan. Ongelmallisempi onkin tapa, jolla Vogel jättää Dengin pitkän uran Maon aikana vähälle huomiolle uudistuspolitiikan taustana.

Dengin elämästä olisi saanut huomattavasti dramaattisemman ja pohtivamman teoksen, jos hänen 1980-luvulla tekemänsä päätökset olisi kontrastoitu hänen

1950- ja 1960-luvuilla tekemiinsä päätöksiin. Puolueen pääsihteerinä Deng oli mm. suuren harppauksen aikana vastuussa viljanluovutuskiintiöiden täyttämisen valvomisesta puoluejohdossa. Hän oli siis suoraan osallinen ehkä 40 miljoonan kiinalaisen kuolemaan nälänhädässä. Tämä olisi ollut hyvä tuoda esille puhuttaessa Dengin maataloutta koskevista uudistuksista, jolloin Deng käytännössä purki maolaisen maatalouden instituutiot, kansankommuunit. Mitent poliittinen johtaja Deng kasvoi politiikkansa kokemusten kautta sellaiseksi uudistusmieliseksi mutta autoritaariseksi johtajaksi, joka hän viimeisinä vuosinaan oli, jää nyt auki. Tällainen kritiikki on paikallaan, koska Vogel in kirja tulee olemaan jatkossa perusteos Dengin valtakaudesta puhuttaessa ja sitä tutkittaessa. Jokainen, joka on kiinnostunut Kiinan nykyhistoriasta, oppii kirjasta paljon, ja se ansaitsee tulla luetuksi, mutta rakenteensa takia siitä tuskin on tenttikirjaksi.

– LAURI PALTEMAA